

Az építkezés biztonságáért

Az Építéstudományi Intézet új laboratóriumát a napokban adták át rendeltetésének. A szentendrei kísérleti telep legújabb létesítményében közúti és vasúti hid-szerkezetek, épületgerendák szilárdságát vizsgálják, és betontechnológiákat dolgoznak ki. Képünkön: a beton-technológiai laboratórium.

Szőlő- és gyümölcsstelepitések

Mi a jelenlegi helyzet? — Fejlesztési célok

Az ötödik ötéves terv Csongrád megyében három-ezer hektár szőlős korszerűsítését és 1500 hektár új telepítést ír elő. Emellett 1600 hektár új gyümölcsöszt is kell telepíteni a kivágott fák pótlására és a jelenlegi termőterület növelésére.

Jelenleg a megyében a szőlő- és gyümölcsstermő ültetvények területe 16 ezer 339 hektár, ez a megye gazdaságilag művelhető területének 4,5 százaléka. Ennek ellenére az ágazat jelentősége egyre növekszik, főként azért, hogy a gyenge termőhelyű homokterületeket tudjuk gyümölcs- és szőlőültetvényekkel kedvezően hasznosítani. Szőlőtermelés közel tízezer hektáron folyik, de sajnos, ennek 80 százaléka még mindig szórvány- és kétszintes szőlő, gyümölcsös vegyesen. Jelentős terület az is, ahol a szőlőtőkék kora a 40–50 évet is meghaladja. Köztudott, hogy a kétszintes és szórvány-szőlők művelése sokkal több kézi munkát igényel, ezért a térszervekben ezt többnyire részes alapon, a szakszövetkezetekben pedig háztájként művelik. A becslések szerint a szórvány-szőlő jelenleg 7 ezer hektár, s ha az új telepítések megvalósulnak, 1980-ig ez ötezer hektárra csökken. A terméseredmények is az ültetvények állagát tükrözik. A jobb állapotban levő szőlőterületek hektáronként 40–50, a középesek 25–30 mázsát, míg a gyengébb ültetvények ennél is kevesebbet teremnek.

Az országos besorolás alapján megyénk az alföldi borvidékhez tartozik, de ezen belül területi felosztásokat is ismerünk. Van például pusztamérgesi, csongrádi és hódmezővásárhelyi termőtáj. A szőlőültetvények fajta szerinti megoszlása ezeknek a termőtájoknak megfelelően változó. Például a pusztamérgesi termőtájban az olasz rizling az uralkodó fajta, a szegedi járás többi részén a kövidinka, míg Hódmezővásárhely környékén a csongrádi kadarka és az olasz rizling. Nagyzütemi szőlőterületeinket főként a második ötéves tervben telepítették Csongrád megyében. Ezek az

ültetvények mind elmaradnak a korszerű követelményektől. Szinte valamennyinél elmulasztották a meiorációt, a talajjavítást és a tápanyagfeltöltést. A meglevő ültetvényeknél a termelőszövetkezetek csak részleges korszerűsítést hajtottak végre. Ez magyarázható azzal, hogy az állami támogatások évenként változtak. A telepítések üteme, az állami támogatások megváltozása miatt az utóbbi időben nagyobb lendületet vett. A 42/1975. PM-MEM együttes rendelet a támogatás összegét felemelte, így jelenleg nagyobb telepítési kedv jelentkezik. A felmérések alapján azonban megnövekedett az ültetvények költsége. A meiorációs munkától függően átlagosan több mint 240 ezer forintba kerül a szőlőtelepítés hektáronként. Ennek sajátságos részét a térszervek főként a beruházási hiányok igénybevételével tudják biztosítani.

A nagyobb hozamok elérése érdekében a korszerű termelési technológia gyorsabb elterjesztése indokolt. Ebben jelentős részt vállalhatnak a termelési rendszerek. Eddig Csongrád megyéből a Szegedi Állami Gazdaság volt tagja a Kunbajai Termelési Rendszernek, ez évtől pedig a csongrádi Petőfi és Árpád Tsz-ek léptek be a Szikrai Állami Gazdaság irányításával működő rendszerbe.

A gyümölcsstermésztés 1965-ben 13 ezer 500 hektár volt. A múlt évben ez már 7102 hektárra csökkent. A továbbiakban tehát újabb lendületre van szükség a gyümölcsstelepitéséknél. Sajnos a szórvány- és kétszintes termelés területe még mindig jelentős mélyenben. Ugyanakkor a gyümölcsösök állapota is igen gyenge, ami a termésátlagoknál is megmutatkozik. Elkövettek ugyanazokat a hibákat a korábbi telepítésekénél a termelőüzemek, mint a szőlőnél. Elmulasztották a tereprendezést, tápanyagfeltöltést és a vízrendezést. Nem kedvező az ültetvények jelenlegi fajtaaránya sem. A megye természeti

adottságait figyelembe véve a téli alma helyett inkább a nyári alma termesztése indokoltabb. Az őszibarack termesztésének vidékünkön már hagyománya van. Mégis a szaporítóanyag átmeneti hiánya az újabb telepítéseket akadályozta. Az importoltványok ezt enyhítik ugyan, de megoldani nem tudják. Célszerű lenne a kajszibarack területének növelése is, de úgy tűnik, hogy az állandó pótlás ellenére sem gazdaságos termesztése. A cseresznye és meggy még ma is főként szórvány- és köztes termesztésben található meg. Egyéb gyümölcs közül vidékünkön a földieper termesztésével kellene jobban foglalkozni.

A gazdaságos termesztés alapja gyümölcsnél is a különféle rendszerek elterjedése és alkalmazása. Megyeinkben eddig csak a csongrádi Vörös Csillag Tsz tagja a dászentsmiklósi gyümölcsstermésztési rendszernek.

Összességében Csongrád megye szőlő- és gyümölcsstermésztési helyzetéről és fejlesztési feladatairól elmondható, hogy az ötödik ötéves tervidőszakra előirányzott ültetvénytelepítés jól halad. Megvalósítása a lakossági ellátás javítása és az export szempontjából egyaránt fontos. A termelési színvonal növelésének alapfeltétele a korszerű rendszerek kialakítása. Mit tehetnek a kisebb ültetvényekkel rendelkező gazdaságok? Ezekben létre kellene hozni egyszerű gazdasági együttműködést a szőlő- és gyümölcsstermésztés korszerűsítése érdekében.

Radics Ferenc

Betűk ólomsúlya

— Aztán, majd ha megjelenik a cikk, szóljon ám, bejövök magához, elolvassuk — mondja végül, és én nem tudom most, milyen írásjel illene mondata végére. Mert óhaj ez, s akkor felkiáltójel való, de a hanghordozás ősz fejhez aligha illő kéré-rebégő. Mint a kisgyereké.

— Hiszen elolvashatja előre is — mondom, de mellélőttem: nem bizalmatlanságról van szó. Már abból is érthetném, ahogy zavartan beletúr rövidre nyírt ősz hajába.

— A fenének!.. Már engedelmet. Csak azt szeretném, ha maga olvasná fel..

Szokatlan kérés, most én nézek értetlenül. Biztos, hogy nem ül gyanakvós az arcomra, de ő sietve előzi meg a kérdést.

— En.. szóval: én csak a számokat ismerem. A gyerekek megtanította leírni a nevem, de..

Jó, hogy most hallgat meg egy kicsit a légalapács. A csend túl nagy, meg talán hosszúra is nyúlik, mire végiggondolom, amit de sokszor éreztem már: milyen nehéz megismerni az embereket. Közelíteni, vagy vak tyúk módjára beletalálni sokszor sikerül. De megismerni..? Csak kapaszkodunk. Kerülgetjük egymást.

Mondani kellene valamit, a hosszú csend bántó.

— Szóval akkor..

— Így van. Nem tudnám elolvasni. Azt se tudtam elolvasni, amit eddig írtak ró-lunk, hogy így haladunk, meg ekkorra, meg akkorra lesz kész az út, ha teljesítjük a versenyvállalásunkat..

Megint az a csönd.

— Nem járt iskolába?

— Négy osztályt írok be, kettőt legalább jártam. Ha úgy összeadnám. De hát

több volt a libaörzés, tehenkergetés, meg iskolakerülés. Utóbb megélttem a két kezem munkája után. A pénzt, ha volt, meg tudtam számolni.

— És nem hiányzott..? — Tudom is én.. amikor a nagyobbik gyerek cseperedett, aztán már másodikos korában minden szakadt újságpapírt felvett, olvasott, amit a szál arra hordott.. akkor talán. Legálábbis rászóltam az anyjukra, ha kiabált emiatt a gyerekekkel. Mert az se igen gyakorolta a betűvetést, az asszony. Pedig tud írni, meg olvasni. Én meg inkább csak akkor szégyelltem, amikor brigádba vettem. Először nem jöttek rá, á, dehogy. A Józsi gyerek tudta, mert nem bírtam kitölteni a bejelentőlapot, mikor a szállásra jöttem télire. Mondtam neki: fiam, nem látom jól, írjad már. De csak várta, hogy diktálom. Aztán kifogott rajtam, mert nem kérdezte, milyen adatokat kell diktálni. De nem mondta senkinek. Mert a brigádba nem kellene talán írástudatlan, a kereset miatt meg mégis csak fontos tagnak lenni, meg egyáltalán: jó ebben a brigádban lenni. Mondták is: fejezzem be az általánost. Aztán csak hümmögtem. Mert mihez, ugyan mihez ragasszak én valamit, Amire meg megértették, mi is a hiba, addigra már ezek a lapát kezek megtették a magukét, már talán hiányoztam volna a sorból. Hát így van ez.

Hallgat még a fülröntő légalapács.

Hallgatunk egy sort mi is.

Azért csak elgondolom: amíg jegyezgettem, belepis-logott a kockás noteszba, mint akárki más. Néha ez úgy zavart, hogy eltettem papírt-tollat, inkább „kom-

puteremre” bíztam a beszélgetés raktározását. De most írtam tovább, nem figyeltem az arcát, aztán most nem tudom: ugyan mit figyelt, amikor sebtiben, csak magam „gyorsírásával”, min-denki másnak érthetetlen ákombákom rövidítéseket róttam?

Megfordítom a kockás lapot, és nyújtom: írjon rá betűket, amelyiket ismeri.

Körülkémet. Munkatársai már letelepedtek, be-lefeledkeztek a szalonnázásba, meg a kislábosok hűlt leveisébe, mi meg csak támaszkodunk a hatalmas betongyűrűnek. Megmarkolja a tollat, elvész ujjai közt, a papír meg majd' kiszakad: kikanyarodik egy nagyhasú A betű. Aztán még más is, sorba. Vegyesen, kicsi meg nagybetűk. Csak párba nem állnak. Meg a „k” és az „l” — csak nem tudja őket elkülönböztetni. („Ó az i kel-leme, ó az l dallama..”) — sejjik fel a költő híres-szép játéka, s most nem tudom kihámozni magamból, hogy is van tovább a vers. Ólomsúlya lett a lenge hangok betűalakjának is.)

Most én írnék egy szót. Mit is?

— A feleségét hogy hívják?

— Azt.. azt Ilonának. Ilusnak.

Leírom: Ilona.

Nézi. Elolvasom. Nem akarom nagyon hangosan.

Talán az a baj, hogy nem hallja — azok a légalapácsos évek! — vagy tudom is én, mi van: vége a játéknak. Becsukódott.

— Na, menni kell! — mondja. Nem, nem mo-gorva.

A homloka gyöngyö-zik.

Húvós novemberben. Szőke Mária

Az időskorúak helyzete

Tárgyalta a népfront nőpolitikai bizottsága

Tegnap, szerdán Szegeden, a megyei népfrontszékházban ülést tartott a Hafazias Népfrent Csongrád megyei nőpolitikai bizottsága. A megyénkben élő idősök helyzetéről tanácskoztak, gondjaikról, örömeikről beszéltek. Szabó Gaborné nőpolitikai bizottsági elnök bevezetője után dr. Dohány Lászlóné, a megyei tanács vb egészségügyi osztálya szociálpolitikai csoportjának vezetője tartott előadást az időskorúak szociális helyzetéről.

Csongrád megyében több mint százezeren élnek nyugdíjas korban. Javarészüket, több mint 80 ezren, rendszeresen kap nyugdíjat. A nyugdíjasok anyagi helyzeté-sokban különbözik egymás-tól, ugyanis az 1800 forintos átlagnál a többségnek kevesebb jut. A társadalombiztosítási igazgatóság statisztikai adatai szerint sokan vállalnak munkát a nyugdíj pótlására.

A jelenlegi 31 napközi ött-honban közel ezer idős ember találja meg az időtöltő

elfoglaltságot, s kap rendszeresen ellátást. Igaz, hogy az elmúlt két évben kevesebben kérték a társadalom segítségét, mint korábban, de az idei év végére már kedvezőbb kép várható. A népfrent aktivisták szervezte akciók is segítettek ebben. Kezdeményezésükre az elmúlt évben a Gelka szocialista brigádjai kommunista szombatjait munkabérét az öregek napközi otthonainak ajánlották fel. Így jutott többek között Kistelekre televízió, Baksra magnetofon, Szegeden a Vám téri, a Dáni utcai, az újszegedi és az Úttörő téri napközi otthonokba hűtőgép, mosógép, centrifuga és társasjáték. Az önkéntes segítők elvállalták a gépek javítását is.

Bármennyire is nagy gond- dal ügyel a társadalom az idősekre, mégis szükség van házi szociális gondozásra is. Különösen a magányosan élőket kéri az effajta segítség. Számuk évről évre nő és többségük — majdnem hétezer ember — tanyán él. A szétszórt, egymástól távol

eső házak lakóinak nem kedvez a napközi otthon. Rajtuk, nekik csak a lelkiismeretes gondozó segíthet. Sajnos, jelenleg még kevesen vállalják ezt a munkát.

Ábrahám Illésné, a népfrent megyei bizottságának politikai munkatársa a népfrentmozgalom eredményeit ismertette, melyet az időskorúak érdekében kezdeményeztek. Főleg a nőbizottságok jeleskednek — említette —, hiszen alig akad a megyében olyan nőbizottság, ahol ne törődne az idős emberek sorsával. A népfrent VI. kongresszusa adta a lendületet az Életet az éveknek akciónak, amelynek során többen munkaórával járultak hozzá a napközi otthonok bútorainak, berendezéseinek cseréjéhez. A kisiparosok is sokat segítettek. Ugyancsak a népfrent kezdeményezte az Idős emberek hete a közlekedésben akciót, mivel a közúti balesetek mintegy 60 százalékának az idősök a szenvedői.

Az előadások utáni vitában a felszólalók az idősök védelméért, sorsuk jobbítására, gondozásuk ésszerűsítésére tettek javaslatokat. Tóth Szilveszterné, az MSZMP Központi Bizottságának tagja néhány gyakorlati példával mutatott rá a különleges bánásmód fontosságára.

Bár sokat áldoz a társadalom az öregekért, de első-sorban a család dolga, feladata és kötelessége törődni a szülőkkel.

Bauxit a szén alól

A magyar és a szovjet kutatók közös kísérletet kezdtek, hogy a hazai timföldipar legelőnyösebb módszerrel dolgozhassa fel a nagygyeházi—mányi terület kőszéntelepei alatt újonnan felfedett bauxitvagyonot. A magyar kutatók már megállapították, hogy az új bauxit jó minőségű, iparilag hasznosítható, de összetétele eltér az eddig feldolgozottaktól. Több olyan szennyező

alkotórész tartalmaz, melynek kiszűrésére a nálunk meghonosodott Bayer-féle timföldgyártási technológia már valószínűleg nem alkalmas.

A közös kutatások alapján azt vizsgálják, hogy a Bayer-technológia módosítása vagy egészen új gyártási eljárás kidolgozása és bevezetése hoz-e majd jobb megoldást.